

ÖRÖK TŰZ; ÉLŐ VÍZ

Tóth Katalin

Nyugat- magyarországi Egyetem, Savaria Egyetemi központ, Művészeti-,
Nevelési- és Sporttudományi Kar

Vizuális- és környezetkultúra –tanár, Biológia-tanár, második évfolyam

Témavezető: Lovas Ilona, egyetemi docens

A sorozat két tagja nem véletlenül készült különböző technikával. Projektemben az ősi tűz-víz, s egyben nő-férfi tematikával foglalkoztam. A témát mindkét médiumon lírai absztrakt módon ábrázoltam. A végeredményben lírai absztrakt kompozíció lényegében nem az, hiszem a motívumot textiltervezési technikával készítettem. Egy festményem ornamentikájából kiindulva, azt sokszorosára nagyítva készítettem el a munkákat. Konzulens tanárom nagy segítségemre volt a tervezési folyamat során.

A tűz és víz már-már elcsépelte, ősi ellentétét vettem elő. A két központi erő áll a koncepcióm centrumában. Míg a tűz a női, a víz a férfi tulajdonságokat hordozza.

Az Örök tűz egy nemezkép, amelyet szinte kizárólag meleg színekből építettem fel (néhol a kontrasztosság érdekében egy kis komplementer színt is belevittem), a kontúrvonalak elcsúsznak, nem mindenhol egyforma vastagok, hiszen egy nő fő tulajdonsága az alkalmazkodóképesség és a szeretet, mely gyakran engedékenységgel párosul. Nagyon tetszett nekem ez a kiszámíthatatlanság az alkotási folyamat során. Noha volt terv, nem volt kiszámítható, hogy melyik színek fognak egymás mellé esni. E miatt rendkívül izgalmas volt az alkotómunka. A meleg, lírai absztrakt kép nyugalmat és időtlenséget sugároz. A nemezben ugyanakkor benne van az a kiszámíthatatlanság, ami a női nem jellemzője. Nem elhanyagolható az a tény sem, hogy nemezből készítettek honfoglaló őseink jurtákat, aminek, mint tudjuk fő funkciója, hogy hőszigetelő, véd az esőtől, tehát meleget biztosít. A nemez abban is kötődik a női nemhez, hogy a nők foglalatossága volt a nemezek gyúrása. Itt szó szerinti gyúrásról kell érteni, hiszem a készülő nemez-képet feltekerik és úgy gurgatják, ezáltal a gyapjú horgocskái egymásba akadnak és véglegesen összekapcsolódnak. Egyébként a rátét-technikát is alkalmazták ebben a korban.

A nemezkép párja egy festmény, a címe Élő víz, amely noha ornamentikáját tekintve ugyanaz, mégis szöges ellentéte az előző munkának. Hiszen emberként ugyanaz a struktúra épít fel minket mégis teljesen különbözünk. A festmény nemcsak színárnyalatában, de felépítésében, vonalvezetésében is rideg, fagyos. Van Gogh : Csillagos éj című munkájának színvilágával dolgoztam, egyetlen mentségem, hogy nagyon kedvelem azt a képet. A víz fagyott és ugyanakkor áramlik, lassan mozog.

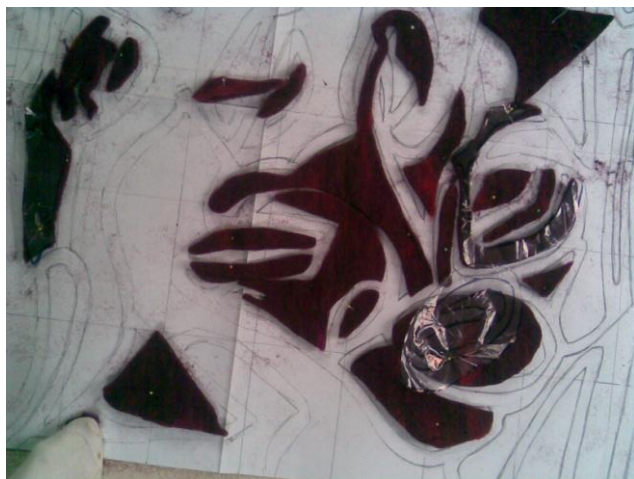

A festmény kimért, változtathatatlan. A festményt farost-lemezre készítette, azt gondolom, hogy ez férfi-médium. Itt elsősorban most nem arra gondolok, hogy a művészettörténetben a festészet mindig is férfi privilégium volt és a nők csak a textilt kaphatták meg, hanem hogy a fa egy olyan anyag amellyel a férfiak tudnak dolgozni, olyan erő kell hozzá, ami a nőkből általában hiányzik. Tehát maga a médium is a férfi nemhez kötődik. A festmény alkotása során az volt izgalmas, hogy néhol lazúrosan, néhol fedően használtam az akril festéket. Azt akartam, hogy a két hatás olyan erős legyen, hogy szinte üsse ki egymást. Sárga, hideg fények gyúlnak a ködös éjszakában, a képen egyszerre van jelen a biztos és a bizonytalan, a határozott és a határozatlan, az élettelen és az élő. A ködbe vesző formák előtt konkrét, absztrakt formákat alkotnak a vonalak, a kontúrok. A határozott vonalak kerítés gyanánt határolják a ködöt, a kép védelmet sugároz, a hullámzó, gömbölyödő formák pozitív érzéseket keltenek. A fagyott formák megolvadnak és barátságossá válnak, s talán nyújtják azt a biztonságot, amelyre a női nemnek szüksége van.

Engem mindig is foglalkoztattak a kontúrok, a kontúroknak van egyfajta varázsa. A kontúroknak történetük van, gondoljunk csak az egyiptomi falkép- festészetre, a gótikus üvegablakokra, vagy éppen a fauvizmusra vagy a szecesszióra. A kontúr dekorativitást ad a művészetnek, mindazonáltal kiemeli a formákat, kontrasztosítja a színeket. Régebben nagyon sok kontúros impresszionista és expresszionista festményt készítettem, ennek során nagyon megszerettem a kontúrokat és noha nagyon sok kritikát kaptam a kontúrok használatát illetően, nem bírtam szakítani véglegesen ezzel a technikával. A kontúr egy személyiségjellemző, azt jelzi, hogy mindennek megvan a helye, meg vannak a megváltoztathatatlan határok, nincs mis-másolás, minden úgy van, ahogy lennie kell, minden csak egyféleképpen történhet.

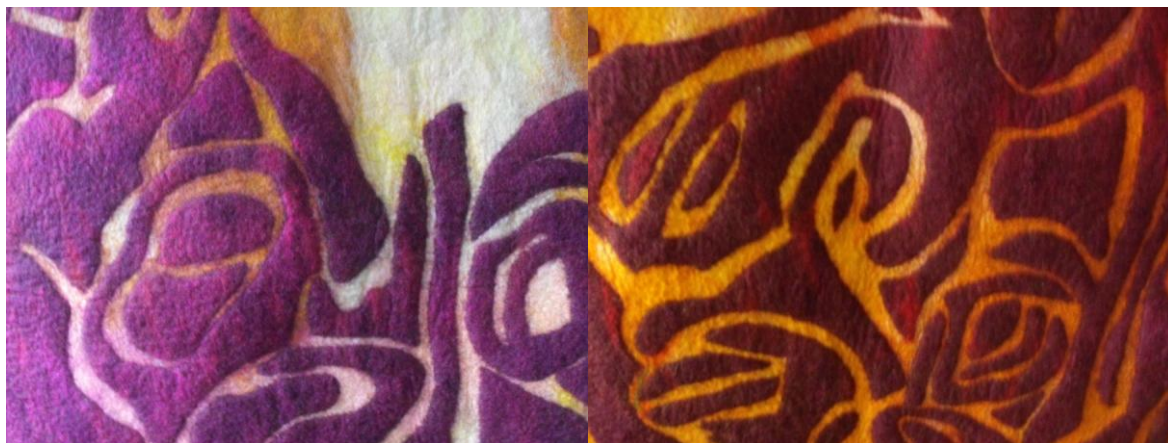
Munkámban a kontúr megjelenítésével játszottam. Azzal játszottam, hogy mi van ha „megfordítjuk” a kontúrt, hogy mi van ha nem a kontúr lesz a kontúr, hanem éppen hogy háttér és a kontúr pedig a kép. Ezt nagyon izgalmas volt megoldani a festményben, festettem valamit és izgatottan vártam milyen lesz, miután letakartam belőle bizonyos amorf formákat. Néztem, mit hoz létre a kontúrok felnagyítása és újraértékelése. Néhol pedig meghagytam a kontúrok kontúrját. A nemez technikával nehezebb volt ezt megoldani. Egy nemezlapból ugyanis ki kellett vágnom a kontúrok negatív, amorf formáit és többször is felmerült benne hogy a sok apró darab hogy fog újra összeállni egységes egészzé.

Ez egy fajta visszafele-gondolkodást igényelt, hiszen először nemezeltem egy bordó színárnyalatú nemezképet, majd azt szétvagdostam, majd egy sárgás-narancsos száraz gyapjú-rétegre helyeztem.

Az amorf formákat először rásimogattam a gyapjú rétegre, majd egy nejlon-lappal rögzítettem, s feltekertem s forró vízzel és szappannal meggyúrtam. A nemezképet minden irányból fel kellett tekernek és meggyúrnom. A nemezeléshez szakmai Tanácsokat Tóth Livia iparművész adott. (Mellékelek fotókat a nemezelt faktúráról.)

Hiszem azt, hogy az irodalom a festészettel párhuzamba állítható, a két műfaj erősítheti egymást, ezért a két munkához két versrészletet szeretnék ajánlani. Meg kell mondanom, hogy én nagyon sokszor fordulok a versekhez egy-egy munka során. A 2009-es OMDK-n szereplő festményem címe József Attila egy költeménye volt, 2010-es diplomamunkám koncepciójában pedig Edvard Munch festményeit dolgoztam fel, Ady Endre költészetét állítva vele párhuzamba

A nemezképhez az instrukcióként szolgáló versből szeretnék egy részletet ajánlani:
(nyilván a versnek a címválasztásban is szerepe volt)

Reményik Sándor: Öröktűz (részlet)

Egy lángot adok, -- én is kaptam azt
Messziről, mint egy mennyei vigaszt,
Egy lángot, amely forraszt s összefűz,
Én jártam Vesta ledőlt templomában,
Az örök-égő lángot ott találtam,
S a lelkem lett a fehér Vesta-szűz.

Földindulás volt, megindult a hegy,
És eltemette a kis templomot,
De a lángot nem bírta eltemetni,
Én égve leltem ott;
És hozzá imádkoztam s benne hittem
S mint a lovag a Szent Sírról a gyertyát.
Én égve hazavitem.
Azóta szívem mélyén ég, ragyog
A viharfújta, széllengette láng,
És el nem oltják semmi viharok.

Azt gondolom, hogy ez a vers szól az egész női mentalitásról, amit a nemezkép kapcsán már leírtam. A vers központi motívuma az örökké égő láng, a szeretet, amit a nő minden áron védelmez, mint egyetlen kincsét, jöhet akár egy földrengés, pusztító vihar, ez egy olyan érték, amit nem szabad veszni hagyni.

Készítette: Tóth Katalin, Nyugat- magyarországi Egyetem- Savaria Egyetemi Központ,
Msc- Tanár szak (vizuális- és környezetkultúra- tanár, biológia-tanár)